

igly van feltüntetve: „Csokonai“ Vitéz Mihály.

Baróti Szabó Dávid társaságában találjuk a szentéletű budai remetét, Virág Benedeket, a tüzes Berzsenyi Dánielt és Edes Gergely Váczonn megjelent „Iramat-i És Danáji“-it, mely utóbbi egészen eltűnt, elveszett a feledésbe. S így sorra elvonulnak Kazinczy, a Kisfaludyak, Kármán, Kölcsey és a többiek. Kazinczy és Szemere hat szonettje, Kisfaludy Károly összes munkái, Kármán Urániája amelyben először jelent meg „Fanny hagyományai“, Kölcsey lírája teszük egészének a kornak bemutatását. Izléses kiállításával kitűnik Kis János verseskötete amelyen meglátszik, hogy e bor legnagyobb esztétája. Kazinczy adta ki. Az első kötetet a költő rézmetszetű arcképe díszíti ovális keretben. Itt találjuk meg az első magyar mesekönyvet is amelyet Döbrentei Gábor írt „A Kis Gyula Könyve, Vagy Fiu És Leány Gyermek Számára Irt Elbeszélések“ cím alatt.

Folytatódik a szemünk előtt a sor a nagyok, az álló csillagok felé. Itt van Vörösmarty Zalán futásának első kiadása, amely éppen száz évvel ezelőtt jelent meg, Vörösmarty Arab regék fordításának első kötete, amely egészen ritka példány. Itt bukkanunk rá Kossuth Hírlapjának 1848 december 21-iki számára is, amelynek nyitott lapján Czuczor Riadóját olvashatjuk. Bajza nem akarta kiadni a verset s amikor az mégis megjelent nyomtatásban, a költőt a Pestre bevonuló császári csapatok fogságba ejtették és hat évi várfogságra ítélték. Dekoratív címlapja van Garay János „Az Árpádok“ című történeti balladákat tartalmazó könyvének. A címlapot az Árpád-házi királyok családfájának stilizált rajza díszíti. Diszes bőrkötésben fekszik egy tárló közepén Sárosi Gyula „Ponyvára került Arany trombitá“-ja, amelynek az a nevezetessége, hogy a költő Kossuth Lajos biztatására adta ki művét és később sok üdöztetés érte emiatt.

A következő stáció Fáy Andrásához, Jósika Miklóshoz, Eötvös József báróhoz, Kemény Zsigmondhoz és a regényíró-gárda többi korifeusaihoz vezet.

Kiemelkedő pontja a kiállításnak a nagy költő-triász, Petőfi, Arany és Tompa költészetének remekművei. Külön figyelemreméltó Petőfi összes költeményeinek egy példánya, amelyet a költő Vörösmartyanak ajánl és Petőfi újabb költeményei, amelyen Szász Károly következő sajátkezű bejegyzése látható: „Emich-féle 185-iki (ketős) kiadásának negyedrétű alakjából a rendőri megsemmisítésből megmentett (TALAN EGYETLEN) példány. A magyar nemzeti Múzeum könyvtárának 1875. január 20. Szász Károly.“ Megtaláljuk James György angol író Robin Hood regényét is, amelyet Petőfi fordított magyarra. Különösen kitűnik élénk színezésével Tompa Mihály színes, illusztrált címlappal, eredeti bőrkötéssel ellátott Virágregéi.

Itt megszakítja a sort a magyar színművek gazdag anyaga, a XVIII. századbeli jezsuita és piarista kezdektől az ujjakig. A kiállítási anyag elrendezése ilyképen eltér a kijegecesedett irodalomtörténeti beosztástól, de viszont nagyot nyer változatosságban, újabb színhalmozásban. Az itt kiállított anyag első részében csupa ismeretlen, feledésbe merült, tisztavirágéletű író műve áll. Itt inkább a tipográfia gurmandyjai fognak majd élvezetet találni. Mosolyra fakasztó, végtelenül mulatságos címekre akadunk. Az egyik így szól: Klementina Avagy A Testamentom. Egy öt Fel-Huzásokba Lévo Drama, Fordította Hatvány István. Azonban a második részében a színműanyagának már megszólalnak Teleki László gróf, Katona József, Madách Imre, Szigligeti Ede, Tóth Kálmán, Csepreghy, Dóczi és a többi nagyjai a dráma irodalomnak egészen Gárdonyi Gézáig.

Vas Gerebennel visszatérünk a regényirodalomhoz. Az utólréhetetlen magyar humort kisugárzó Vas Gereben-könyvekkel az élükön a negyvenes évek regényírói vonulnak fel. Ezeket e kor lírikusai, epikusai, csupa haláltalanul elfelejtett nevek követik. Itt találjuk meg Homonnay Imre tanár „Beszélgetés A versíró és a Halál között“ című verses kötetét, amelyben újból felüti a fejét a haláltánc gondolata. A hosszú sort a színes mesemondás királya, Jókai Mór fejezi be.

Az almanachok, évkönyvek, versantológiák kulturálisra és tipográfiai érdekes és vonzó világa külön vitrinekben talált helyet.

Itt a jóízű, ma is derűt keltő, de elfelejtett magyar humor csillogó erét fakasztotta fel Kremmer Dezső dr., tanulságul arra, hogy az utszéli durva hang, amely korunk nem egy humorosnak számít írásművét uralja, nem feltétlenül szükséges a jóízűség megnevelésére. Kedves és hangulatos kalandozó könyvek, lovaghistóriák, a mult század csapongó képzeletvilágának bő termései, a Nick Carterek, Mister Herkulesek eszmévilágától mentes művek antológiája ez a rész, amelyben sohasem mennek túl a szerzők a megütött paján alaphangon.

Az utolsóelőtti stáció: a tegnap szép-irodalma. Színes csokor Mikszáth, Endrődi Sándor, Kiss József, Beöthy Zsolt, Tömörkény, Gárdonyi és a többi századvégi jelentős költők műveiből. Végül Ady írásai zárják be a kiállítást.

Kremmer Dezső dr. szakavatott és izléses munkájában méltó tudású segítő társakra akadt Koch Lajos dr., Jajczay János dr. és Kelényi Béla dr. könyvtárosokban. Az asztaltárlók könyvanyagát Reményi József és Szánthó Gergely művészek plakettjei teszik színesebbé.

„FIGYELŐ“

UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT

BUDAPEST

Telefon: József 62-66.

Uj Nemzedék

Lap: .....

Megjelent: 1925 szept. 6.

Tallózás a magyar költők „virágoskertjében“

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

Vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg az Iparművészeti Múzeum kupolacsarnokában a Magyar Bibliophil Társaság kiállítása, amelyet az anyag összegyűjtői és elrendezői „A magyar széplitteratúra virágoskertjé“-nek nevezték el.

Az Uj Nemzedék munkatársát — a nyilvánosság elől még elzárt kiállításon — Kremmer Dezső dr., a Fővárosi Könyvtár igazgatója és a kiállítás rendezője vezette körül.

A kupolacsarnok bejárásiából elég egy pillantást vetni a kiállítási tereembe, hogy a néző felfedezze a szakértő munkáját és kitűnő izlését. Az aránylag szűk hely ellenére a felhalmozott anyag könnyen áttekinthető. Az egyes asztaltárlók és szekrények a magyar szépirodalom más és más fázisát nyújtják. Eleveenség, szín, melegség az alaptónus. A csarnok falain régi szőnyegek, középkorbeli szárnyas oltárképek, a kiállításon szereplő írók és költők arcképei, korbelt metszetek függenek. Ha elfárad a szem a nyomtatott betűk tengerében, új erőt nyerhet, felfrissülhet ezeken.

Mintegy százhatvan év magyar szép-irodalmi termésének érdekes anyaga vonul el a néző szeméi elől. A századokon át nehéz harcokat álló nemzet első nagy költőinek Walkallája ez a gyűjtemény. A nemzet őstalajából kisarjadzott Besse-nyeitől a nyugatos Advig megtaláljuk a kicsinyeket és nagyokat egyaránt. A hányatott életű Balassi Bálintot ébregy, mint a mélyérzelmű, de csapongó humort kisugárzó Csokonait. Hogy miért éppen Ady a zárkóve a kiállításnak, azt csak a nyugatos irány hívei tudják megmagyarázni. A magunk részéről inkább óhajtanók irodalmunk nemzeti irányát le nem zártnak tekinteni. A kiállítás anyagának kiválóatásánál a következő szempontok vezérelték Kremmer doktort: 1. Az irodalmi értékű munkák, a nagy írók editio princepsének, 2. a tipográfiaiag, könyvesztétikailag érdekes anyagnak és 3. a kuriózitások, az elveszett könyveknek, az unikumoknak a bemutatása. A kiállítás célja, — mint a 14 ives katalógus előszavában Kremmer doktor mondja — hogy a magángyűjtemények rejtett gazdag forrásait megnyissa és ezzel is bebizonyítsa a nyilvánosság előtt, hogy még mindig

akadnak szép számmal műgyűjtők, bibliofilek, akik egy benső, gazdag lelkiélet, kiegészítőjének tudják a feledésbe merülő szép és ódon patinás magyar könyvek gyűjtését, szeretetét.

Elsőszben kerül ez a hatalmas szellemi kincstár az érdeklődők szeme elé. Mennyi sok szép érzés, öröm, fájdalom, gyűlölet, rajongás, hazaszeretet rejtőzik ezekben a deneverszárnyak módjára kifeszített, odaszegezett, felnyitott könyvek sárguló lapjaiban. Mennyi halkszavu dalnok régen leirt s talán elfeledett énekei kapnak új erőre, színre a lelkek tüzeiben.

De induljunk el a tárlók között.

A XVIII. századvégi bécsi udvar díszes pompájú, halkszavu, finom lehelete csapódik felénk. A kemény dereku, dalidás magyar testőrök Báróczy Sándor, Barcsay Ábrahám, Nalácz József s a többiek vonulnak fel Besseneyi Györggyel az élükön. Tanulnak, írnak, fordítanak s az éji mécs lángok pislogó világánál megszületik az Agis tragédiája, az Egy Magyar Társaság iránt való jámbor szándék, a Magyar Tudományos Akadémia első csirája és velük együtt a magyar költői irodalom. A század utóljáról Anyos Pál „A szép tudományoknak áldozott versek“ című kötete tűnik fel, amelyet a „Budai Királyi Universitasnak felszentelése alkalmatosságával“ írt a költő.

A következő szekrényben az éppen két-száz esztendő Gvadányi József gróf és a többi magyaros írók munkái folytatódnak. Gvadányi „Aprekaszion“-ja, Dugonics „Etelk“-jének folytatása, ded-anyáink kedvelt regénye, a „Jolánka“. Egy másik vitrinből Fazekas Mihály „Ludas Matyi“-ja integet felénk vidáman. Az egyik bécsi kiadás érdekessége, hogy a szerző tudta nélkül jelent meg annak idején a könyvpiacra. Révai Miklós felhívása is ott ékeskedik, amelyben szózatot intéz a mágnessokhoz és főurakhoz, hogy áldozzanak a magyar litteratúra felvirágoztatására.

A vidám debreceni tógrátus diák, Csokonai Vitéz Mihály fenkölt, nemesveretű rigmusai, a gyönyörű Lilla dalok s kó-mikus eposza, a Dorottya önálló tárlót kaptak. Külön csemege könyvbarátok számára a Dorottya egyik példánya, amelyen sajtóhiba folytán a szerző neve